

Länsstyrelsen
 Gotlands län
 Livsmiljöenheten/ Kulturmiljö/ Plan
 Joakim Hansson

BESLUT

12.7.2000

Tel. 0498-29 21 24
 Fax. 0498-24 72 75
 E-post: joha@i.lst.se

Dnr 221-3041-1999

 Riksentikvarieämbetet

Ink. 2000-08-01

311-3424-2000

H 002 (jordbrunn)
 A 022 (bondgård)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Sudergårde 1:8 i Bäl socken, Gotland

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Sudergårde 1:8 i Bäl socken, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lagen om kulturminnen mm (1988:950) i KML, Sudergårde 1:8 i Bäl för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar manbyggnaden (1), brygghus (2), smedja (3), svinhus (4), ladugård (5) samt magasin och snickarbod (6). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med heldragen linje på bifogad karta (bilaga 1) bestående av tomten med tillhörande staket.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ KML följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader (1-6) får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaderna får inte göras ingrepp i stomme, dvs grund bärande väggar, bjälklag, takstolar och murstockar.
3. I byggnad (1 och 5), samt snickarboden i byggnad (6), brygghuset i byggnad (2) smedjan i byggnad (3) får inte fast inredning och inte heller ytskikt borttagas eller förändras.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdsbestånd och flerårigt växtmaterial får inte decimeras. Övriga tillbehör såsom brunnar och staket får inte flyttas, tas bort eller ändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så det inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna enligt 3 kap 14§ i KML.

2000-08-25
 416
 beslöt...
 Da. K. O. M. A. F. E. L.
 BM-reg 0 Ut / May

BYGGNADSBESKRIVNING

Fastigheten omfattar ovan angivna byggnader som beskrivs enligt följande:

Fastigheten är den mittersta av tre parter. Två av dessa tillhör Sudergårde och den sydligaste Stenstu.

Manbyggnaden (1) uppfördes år 1839. Den är byggd i sten i en våning med en delvis inredd vind under ett brutet sadeltak av enkupigt tegel. Fasaderna har gul spritputs och avslutas upptill på långsidorna med en vit profilerad gesims. Takkuporna, en mot öster och en mot väster, är upptagna efter 1839. Snickerierna är blågrå och fönstren har vita slätputsfoder. Den öppna verandan byggdes på 1910-talet. Byggnaden har parstugeplan med norra rummet på nedre plan delat i ett rum och en kammare och norra rummet på övre plan som oinredd vind.

Invändigt är manbyggnadens plan helt intakt. På 1890-talet tapetserades salen om och man installerade där samtidigt en ny vit kakelugn (den äldre gulgröna finns idag i övervåningens södra rum). Tapeterna från 1890-talet är de som sitter på väggarna idag. Vardagsstugans tapeter och hallens målerier är från 1930-talet. Äldre väggskåp, innertaksbrädor, fönster och beslag samt dörrar med lås är återanvända från en 1700-talsbyggnad. Kökets avlopp utgörs av en avrinningssten i fönsternischen i den västra väggen.

Flygeln (2) är sannolikt det äldsta av gårdens byggnader, uppfört alldeles i början av 1800-talet. Det är byggt i sten, har vit spritputs och tegeltak. I västra delen är bryggghus och i östra drängkammare. Bakugn och kölna är intakta. Drängkammaren är inredd till bostadsrum.

Smedjan (3) är uppförd på 1890-talet. Den är byggd i sten, putsad och har tegeltak. Bälj och ässja finns på ursprunglig plats och fungerar.

Svinhuset (4), med plats för lamm och höns samt ett avträde längst i väster, är uppfört i sten, samtidigt som smedjan.

Ladugården (5), är tillsammans med magasinet den yngsta byggnaden på gården och torde vara uppförd under 1900-talets första årtionde. I förhållande till storleken på fastighetens ägor vid den här tiden är ladugården ovanligt stor. Spiltor och bås för hästar och kor är helt intakta. Magasinet(6), är byggt i resvirke i en våning med vindar i två plan. Västra delen utgörs av en snickarbod, vilken har bevarade verktyg och fasta inredningar från tiden för dess uppförande.

Sudergårde 1:8 i Bäl utgör en förnämlig nordgotländsk gårdsmiljö som speglar utvecklingen över nästan hundra år från 1839 till 1900-talets början. Ursprungligheten är karaktäristisk för gårdens byggnader, med få ändringar över tiden. Autenticiteten i detaljer och äldre återanvända byggnadsdelar är mycket hög. Ladugården, svinhuset och snickarboden utgör en av få bevarade på Gotland med intakt inredning från det tidiga 1900-talet.

KOMMENTARER

Med exteriör menas t.ex. yttertrappor, takutförning, takmaterial, skorstenar, fönster inkl beslag, dörrar inkl beslag och fasadmateriäl.

Med fast inredning menas tex spisar, spiskupor, kakelugnar, äldre golv- och takbrädor, äldre innertrappor, äldre listverk, äldre snickerier, äldre väggbeklädnad, äldre dörrar inkl beslag, äldre fast skåpinredning, ladugårdsbås och -spiltor, fasta verktygsställ, bakugn och kölna samt ässja och bälg.

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske, utan byggnaden skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av tex markbeläggningen, staket och grindar, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, lampor mm tillståndspliktiga. Både exteriöra och interiöra ändringar skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll och restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen i Gotlands län, Livsmiljöenheten/Kultur.

Även för BM prövas bygglovspliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21 § KML tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson.

Föredragande har varit länsantikvarie Lennart Edlund.

Den förberedande handläggningen har utförts av Anna Karlström vid Länsmuseet på Gotland och Joakim Hansson vid länsstyrelsen.

I den slutliga handläggningen har även deltagit 1:e länsassessor Lena Johansson.

Lillemor Arvidsson
Landshövding

Lennart Edlund
Länsantikvarie

Kopia:

RAÄ

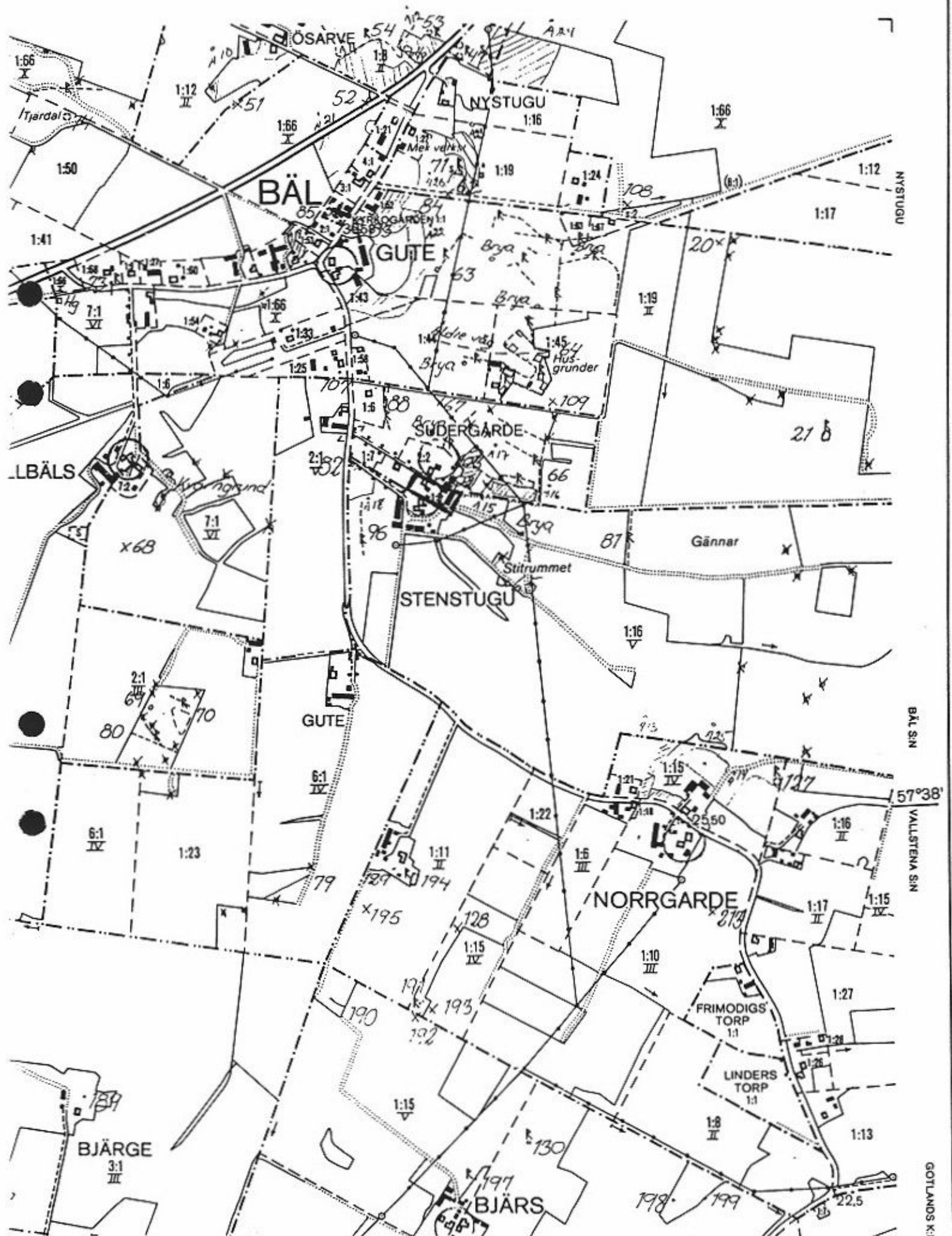
Byggnadsnämnden
Länsmuseet på Gotland
Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ

Lantmäterimyndigheten
Länsmuseet på Gotland
Byggnadsnämnden
Länsantikvarien

BÄL SIN
VALLSTENA SIN

GOTLANDS K:K